

Sygn. akt II UK 322/17

## POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku M. K.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.  
o zasiłek macierzyński,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 19 kwietnia 2018 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Okręgowego w P.  
z dnia 15 lutego 2017 r., sygn. akt VIII Ua (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy w P. VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu apelacji organu rentowego wyrokiem z dnia 15 lutego 2017 r. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w P. VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 września 2014 r. w ten sposób, że oddalił odwołanie M. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P. z dnia 5 lutego 2014 r. odmawiającej przyznania jej prawa do „przedłużonego” zasiłku macierzyńskiego.

W sprawie tej ustalono, że wnioskodawczyni prowadziła działalność gospodarczą i z tego tytułu podlegała ubezpieczeniom społecznym. W dniu 1 czerwca 2013 r. urodziła dziecko i pobierała zasiłek macierzyński za okres od dnia 1 czerwca do 18 października 2013 r. oraz za dodatkowy urlop macierzyński w wymiarze 4 tygodni za okres od dnia 19 października do 15 listopada 2013 r.

Kolejny wniosek o przedłużenie wypłaty zasiłku macierzyńskiego wpłynął dopiero w dniu 8 stycznia 2014 r. do organu rentowego, który uznał, iż nie było przeszkód na terminowe złożenie wniosku o wypłatę uzupełniającego zasiłku macierzyńskiego. Wnioskodawczyni w odwołaniu od tej decyzji podała, że w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą zawarła umowę z księgową, która miała przygotować wnioski do ZUS o przyznanie zasiłku macierzyńskiego, w tym za uzupełniającą część dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Otrzymała od niej zapewnienie, że wszystkie wnioski zostały złożone w przewidzianym terminie. Dopiero gdy nie otrzymała zasiłku, skontaktowała się telefonicznie z organem rentowym i uzyskała informację, że wniosek nie był terminowo złożony. Wtedy złożyła wniosek o przywrócenie terminu, „uzupełniając jednocześnie czynność, dla której określony był przekroczony termin”.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd drugiej instancji oparł swoje orzeczenie na zaleceniach Sądu Najwyższego zawartych w wyroku z dnia 28 listopada 2016 r., II UK 413/15, zgodnie z którymi wnioskodawczyni nie złożyła wniosku o sporne świadczenie w terminach określonych w § 18 pkt 2 i § 18a pkt 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1594, dalej: rozporządzenie MPiPS), przeto sporne świadczenia jej nie przysługują. Taka ocena prawna w analogicznych sprawach jest ugruntowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2016 r., III UK 209/15, LEX nr 2096718). W tej sytuacji zbędne było zatem rozważanie kwestii przywrócenia wnioskodawczyni terminu do złożenia wniosku o sporne świadczenia. Ostatecznie Sąd Okręgowy podzielił stanowisko zaprezentowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2016 r. (I UK 146/15, LEX nr 2076405), że przewidziane w § 18 pkt 2 i § 18a pkt 3 rozporządzenia MPiPS terminy są zawitymi terminami prawa materialnego, które charakteryzują się tym, iż ich niedochowanie uniemożliwia - na skutek upływu czasu - skuteczne dochodzenie roszczeń i nie mają też do nich zastosowania przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (czy też Kodeksu postępowania administracyjnego) dotyczące uchybienia i przywracania terminu.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie § 18 pkt 2) i § 18a pkt 3) rozporządzenia MPiPS przez błędną wykładnię i uznanie, że w sprawie brak jest podstaw do złożenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Na wypadek nieuwzględnienia tego zarzutu, wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie art. 9 k.p.a. przez niezastosowanie i uznanie, że w przedmiotowej sprawie organy administracji publicznej w sposób należyty i wyczerpujący informowały skarżącą o okolicznościach prawnych, które miały wpływ na ustalenie jej praw i obowiązków, z pominięciem wskazywania przez organ na możliwość przywrócenia terminu do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie oraz na oczywistą zasadność skargi. Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przyznanie prawa do uzupełniającej części zasiłku macierzyńskiego oraz zasiłku macierzyńskiego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa przez adwokata według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania. W razie powołania się skarżącej na istnienie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub powodujących rozbieżności w orzecznictwie sądów niezbędne jest wykazanie, że określony budzący wątpliwości przepis nie doczekał się wykładni, bądź też niejednolita jego wykładnia powoduje rozbieżności w orzecznictwie, należy te rozbieżności przywołać (postanowienia Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Jeżeli jednak Sąd Najwyższy rozstrzygnął już takie kontrowersje we wcześniejszych orzeczeniach i nie występują okoliczności, które przemawiałyby za zmianą utrwalonej judykatury, to nie istnieje potrzeba powielania dokonanej wykładni przepisów. Ponadto

rozstrzygnięcie wątpliwości co do wykładni przepisu nie może sprowadzać się do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia, ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które możliwe są do wyjaśnienia przy zastosowaniu obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

W przedmiotowej sprawie skarżąca nie wykazała wystąpienia tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przede wszystkim Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 kwietnia 2016 r., I UK 146/15 (LEX nr 2076405) uznał, że przewidziane w § 18 pkt 2 i § 18a pkt 3 rozporządzenia terminy mają charakter terminów prawa materialnego (terminu zawitego), a ich niezachowanie uniemożliwia skuteczne dochodzenie roszczeń (por. także wyrok Sądu Najwyższego z 28 listopada 2016 r., II UK 413/15, LEX nr 2186058). Również Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 marca 2015 r., P 42/13 (OTK-A 2015 nr 3, poz. 33) orzekł, że przepisy te w zakresie, w jakim określają termin do złożenia wniosku o wypłatę zasiłku macierzyńskiego, jest zgodny z art. 59 ust. 15 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1368 ze zm., dalej ustawa zasiłkowa) oraz art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, co zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP wiąże wszystkie organy władzy publicznej, w tym również organy władzy sądowniczej (sądy powszechne oraz Sąd Najwyższy). W wyroku tym stwierdzono, że w stosunku do ubezpieczonych, którzy nie dysponują prawem do urlopów, przepisy Kodeksu pracy określające długość trwania dodatkowego urlopu macierzyńskiego (art. 182<sup>1</sup>) oraz urlopu rodzicielskiego (art. 182<sup>1a</sup>) wskazują na analogiczne do tych urlopów okresy zasiłkowe, tj. okresy, w trakcie których ubezpieczonemu przysługuje zasiłek macierzyński, ale ubezpieczony niebędący pracownikiem musi zwrócić się z odpowiednim wnioskiem o jego wypłatę. W § 18 pkt 2 rozporządzenia (analogicznie w § 18a pkt 3, dotyczącym zasiłku macierzyńskiego przysługującego przez okres odpowiadający okresowi rodzicielskiego), prawodawca przesądził, że wnioskiem tym ma być wniosek o przyznanie i wypłatę zasiłku, który powinien wykazywać datę stanowiącą początkowy termin okresu zasiłkowego. Wreszcie - podobnie jak wniosek o

udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego lub urlopu rodzicielskiego - wniosek ubezpieczonego niebędącego pracownikiem o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego „za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego” (§ 18 pkt 2 rozporządzenia) lub „(...) urlopu rodzicielskiego” (§ 18a pkt 3 rozporządzenia) powinien być złożony przed rozpoczęciem korzystania z tego świadczenia pieniężnego, tj. przed początkiem okresu zasiłkowego. Stąd też, chcąc skorzystać ze świadczeń zasiłkowych za kolejne okresy, skarżąca powinna, stosownie do § 18 pkt 2 i § 18a pkt 3 rozporządzenia, przed terminem rozpoczęcia korzystania z tych zasiłków złożyć w organie rentowym będącym ich płatnikiem wniosek o te świadczenia, czego nie uczyniła. Na gruncie utrwalonej judykatury sporne terminy są terminami prawa materialnego i nie podlegają przywróceniu, bez względu na potencjalnie nieprawdziwe i zawinione zapewnienie obsługi księgowej skarżącej o rzekomo terminowym złożeniu wniosku lub odmienne i bezpodstawne pouczenie organu rentowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.

r.g.